

Plán logopedické prevence

I. PODZIM

- **Gymnastika mluvidel**

- rty - stahování koutků rtů - vpravo, vlevo, rty lehce od sebe, rty u sebe, sešpulené rty, rty do kroužku (posíláme pusu kamarádovi)
- tváře - vtáhnout tváře do úst, vtáhnout jednu tvář, drou tvář, kreslit prstem po tváři
- dolní čelist – procvičování - otvíráme ústa, jako bychom chtěli sníst třešničku nebo jablíčko
- jazyk - otevřená ústa (klapot koníčka)

- **Dechové cvičení**

- foukáme do různých směrů – nahoru, dolů, doleva, doprava
- pomalý nádech, dlouhý výdech
- nádech nosem, dlouhý výdech, nádech nosem (foukáme do větrníků)

- **Artikulační cvičení**

- slova opakujeme jako ozvěnu, já ukážu obrázek, řeknu slovo a dítě zopakuje
- napodobování přírodních zvuků - kukačka kuká **kuku**, had syčí **ssssss**

- **Sluchové vnímání**

- rozeznávání barvy zvuků a tónů - „Ptáčku, jak zpíváš?“
- rozlišování zvuků z přírody - CD nahrávky

- **Zrakové vnímání**

- přiřadit odstíny barev - pracovní list

- **Hrubá motorika**

- pohybové hry „Dobrý den! Pojd'te ven!“ (s padákem)
- cvičení rovnováhy (postavíme se jako čáp, letíme jako holubička)

- **Jemná motorika**

- manipulace se stavebnicemi, puzzle
- rozvoj kresby - kreslení tužkou, malování houbičkovými barvami
- rozvoj graf motoriky - grafické cviky s doprovodem říkadla - prstem se postupně dotýkáme palce s ostatními prsty na jedné ruce vpřed i vzad s říkankou „Tenhle medvěd má rád med“

2. ZIMA

- **Gymnastika mluvidel**

- tváře - nafukujeme tváře - položíme si ruce na tváře
 - nafukujeme balon, rukama pláceme (propíchneme balonek)
- rty - tvořit pevný retný závěr, střídat s otvíráním úst (rybička)
 - rty u sebe - roztáhnout koutky (pusa klauna)
 - rty lehce od sebe - vidíme zuby, které jsou postaveny kolmo na sebe, roztáhnout koutky (úsměv)
- dolní čelist - udržet otevřená ústa, postupně prodlužovat
- jazyk - vyplazování jazyka v rychlejším tempu (čert)
 - ťukáme hrotem jazyka do každého zubu (počítáme zuby)
- tváře - nadmout tváře (sysel)
- čelisti - procvičování - pohyb otvírání a zavírání (dvířka od pece)
 - krouživý pohyb dolní čelisti (knoflíky), zvětšovat při otevřených ústech čelistní úhel

- **Dechové cvičení**

- krátký nádech, dlouhý výdech (foukáme si na studené ruce)
- nádech nosem - foukáme jemně, silněji, nejsilněji (plamínek svíčky)
- dlouhý nádech, prudký výdech (odfoukni kuličku)
- pomalý nádech a pomalý výdech (foukáme do vložky)

- **Artikulační cvičení**

- říkanky - využít zásobník říkanek s předvánoční, vánoční tematikou, zima
- říkanky - využít zásobník říkanek na téma pohádky, masopust, řemesla

- **Sluchové vnímání**

- procvičování směrovosti zvuku a tónů (odkud zvoní zvoneček)
- poznáš, které slovo je nejdelší, nejkratší?
- poslech pohádky „Čert a Káča“ - slovo „bllllllll“ všichni zopakujeme

- **Zrakové vnímání**

- umístit obrázky na místo
- vyhledat tvar na pozadí (sněhuláci)
- poskládat obrázek z několika částí (pohádkové puzzle)

- **Hrubá motorika**

- překážková dráha „*Cesta do Betléma*“
- pohybové hry „*Na mrazíky*“
- denní cvičení „*Les v zimě*“
- cvičení postřehu, koordinace - házení , chytání (sněhová koule)
- cvičení s říkadly (masopustní rej)

- **Jemná motorika**

- střihání, vytrhávání, skládání papíru - svíčka, kreslení v písku
- rozvoj kresby - kreslení, malování vodovými barvami
- rozvoj graf motoriky - pracovní listy s předvánoční a vánoční tematikou
- manipulační cvičení - zapínání knoflíků, zipů, mačkání, trhání papíru, uchopování droboučkových částic mezi prsty
- nácvik správného držení tužky (špetka)
- rozvoj graf motoriky - pracovní listy se zimní tematikou, kroužení celou paží až po drobné kroužení zápěstím a pohyby prstů (stavíme sněhuláky s říkankou)
 - pohyblivost prstů - *úchop prstový* - při práci s modelínou uděláme mezi prsty placičku
- manipulace se stavebnicí - šroubování (opraváři)
- skládání a lepení obličejů podle předlohy
- skládání z mozaiky
- navlékání korálek

3. JARO

- **Gymnastika mluvidel**
 - tváře - „nafouknout“ horní, dolní ret
 - „nafouknout“ pravou, levou tváří (píchla nás vosa)
 - rty - u sebe - stáhnout koutky k sobě, špulit rty (zobáček)
 - rozkmitání rtů (frkání)
 - otvíráme, zavíráme rty (ptačí maminka krmí ptáčata)
 - čelisti - napodobování žvýkání
 - pozvolné a plynulé otevírání úst do maximálního rozevření a pozvolné a plynulé zavírání úst (velká ryba otevírá a zavírá pusu)
 - jazyk - hrot jazyka leží za dolními řezáky, hřbet jazyka se zdvihá směrem dopředu a nahoru k tvrdému patru (kočičí hřbet)
- **Dechové cvičení**
 - výdech spojený s vyslovením jednoho slova - sevřeme ruku před ústa a voláme **hůů** (sova houká)
 - dlouhý nádech a výdech (probouzíme cvrčka)
 - pomalý nádech, dlouhý výdech (odfukujeme stéblo trávy)
- **Artikulační cvičení**
 - říkanky - využít zásobník říkadel na danou hlásku
 - řekni, co vidíš kolem sebe - „*Vlaštovička širým světem letěla, řekni, co všechno viděla*“
 - napodobování přírodních zvuků **kap, kap**, kukačka kuká **kuku**
- **Sluchové vnímání**
 - rozeznávání barvy zvuků a tónů - rozlišovat hudební nástroje, podle barvy tónů
 - rozlišování zvuků z přírody (zpěv ptáků, bzukot včel)
 - hledáme schovanou věc, vydávající přiměřeně hlasitý zvuk
 - napodobení rytmu - vytukáme, vytleskáme, zapípáme
- **Zrakové vnímání**
 - odlišení shodné a neshodné dvojice lišící se detailem (pracovní list)
 - zapamatování a vybrání obrázků, které dítě vidělo před schováním
- **Hrubá motorika**
 - poskakování, skákání snožmo, skákání po jedné noze
 - cvičení postřehu, koordinace chytání a házení míčem

- taneční kroky ve spojení s hudbou, říkadly
- **Jemná motorika**
 - manipulace se stavebnicemi (mozaika)
 - stříhání (květinka)
 - rozvoj kresby – otisky a zapuštění barev (motýl)
 - psaní křídou na tabuli
 - pohyblivost prstů - postupné vysouvání prstů z pěsti (kocouří drápky)
 - zasouvání kolíčků oběma rukama
 - házení a chytání drobných míčků
 - manipulace s kamínky, mušličkami
 - rozvoj kresby - malování temperovými barvami, kreslení postavy (moje maminka)
 - rozvoj graf motoriky - grafické cviky s říkadly

4. LÉTO

- **Gymnastika mluvidel**

- tváře - nafukujeme tváře, rukama pláceme, smějeme se přitom, mračíme, vtáhnout tváře do úst
- rty - rozkmitání rtů (startujeme)
 - rty lehce od sebe - vidíme zuby, zuby jsou kolmo na sebe - koutky, přitáhneme k sobě
 - vysunout rty přímo vpřed (komínek od mašinky)
- čelisti - vysunout čelist doprava x doleva (lodička se houpá)
- jazyk - vsunout hrot jazyka mezi dolní ret a zuby nebo horní ret a zuby (opička)

- **Dechové cvičení**

- nádech nosem a výdech s prodlouženým **úúúúúú** (vlak jede tunelem)
- dlouhý nádech a výdech **túúú, túúú** (auto troubí)

- **Artikulační cvičení**

- říkanky - využít zásobník říkadel na danou hlásku
- nápodoba zvuků - had **sssss**, klokan skáče **hop, hop**
- hrajeme si na auta - blikáme **blik, blik** a troubíme **tutů, tutů**

- **Sluchové vnímání**

- rozeznávání zvuků - jede auto, jede vlak, letí letadlo
- zopakuj čtyři nesouvisející slova

- **Zrakové vnímání**

- hledání předmětu v herně (s plyšákem) - „*Zavřete si děti oči! A můj plyšák někam skočí. Děti, teď tu byl, někde nám tu zabloudil.*“

- **Hrubá motorika**

- prolézání, plazení, lezení po čtyřech
- klenba nohy, citlivost chodidel (smyslový chodníček)
- skákání na trampolíně

- **Jemná motorika**

- rozvoj kresby - obtahování, vybarvování, skládání z přírodnin, malování houbičkovými barvami (les)
- rozvoj graf motoriky - kreslení houbou na tabuli
- pohyblivost prstů - opřít palec o nos a ostatní prsty se pohybují
- postupné proplétání a rozplétání prstů obou rukou

Další aktivity a náměty vhodné pro správný vývoj řeči a účinné v logopedické prevenci.

Aktivity a činnosti

ROZVOJ ŘEČI

- Děti opakují po učitelce, co udělá „*Dal jsem tužku na knížku*“ apod. (rozumění řeči).
- Dáme na stůl knížku a tužku, dítě podle pokynů pokládá tužku nad knížku, pod, vedle, na - různé rekvizity a předměty – dbát na správné pořadí.

Slovní zásoba

- Hry typu „*Šla babička do městečka a koupila tam...*“ - slova na doplnění volíme podle tématu, další dítě přidá další slovo „*Šla babička do městečka a koupila tam jablíčko.*“, „*Šla babička do městečka a koupila tam jablíčko a hrušku.*“ (používáme podstatná jména).
 - „*Moje maminka vaří*“. „*Moje maminka vaří a pere*“ (používáme slovesa).
 - „*Pastelka v krabičce je červená*“. „*Pastelka v krabičce je červená a zelená.*“ (používáme podstatná jména).

Hry se slovy

- Přirovnání - vysoký jako (komín), velký jako (obr).
- Hledání souvislostí - k čemu to patří (**ucho** - k tašce, k hrnečku, na hlavu)
- Hledání rýmů - podle obrázku, pexesa hraček (kočička - Anička, lavička- židlička, rýč - míč, pes - ves).

Vyjadřovací schopnost

- Hádanka - dospělý popisuje nějaký předmět, jeho vzhled, vlastnosti, dítě hádá (**je to dřevěné** – stůl, židle skříň, **co je na zdi** – obraz, polička).
- Popis podle děje - děti mají uhádnout pohyb, činnost (hra na raráška)-
Vymýšlení příběhu – každé dítě přidá větu „*Co bys dělal, kdybys ...* (chytil zlatou rybku.“).

ROZVOJ ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ

Motorika očních pohybů

- Koulet očima, dívat se doleva, doprava, nahoru, dolů (pokud děti neznají pojmy vlevo, vpravo používáme dané předměty).
- Koulení očima v prostoru (děti hledají v prostoru daný předmět, ale směřují hýbat jen očima, ne hlavou).
- Sledovat pouze očima pohyb prstů nebo ruky (sledujeme hračkou, kterou učitelka posunuje).
- Sledovat obrázky na tabuli podle popisu učitelky (co je nahoře, dole apod.).

Pozorování běžných situací, jevů, předmětů

- *Vyhledávání detailů u předmětů* – z čeho je vyrobený, jak vypadá, co se s ním dá dělat.
- *Hra s obrázky* – každé dítě má jeden obrázek na nějaké téma, učitelka říká jednotlivá slova, které mají děti na kartách. Pokud uslyší to, co mají na obrázku, připevní obrázek na tabuli.

Rozlišování tvarů a barev

- Přiřazování prvků stejných barev - hra „*Čáp ztratil čepičku*“.
- *Hra na obchod* – prodávající se musí zrakem orientovat v obchodě a musí kupujícímu podat věci, které mu zákazník řekne nebo ukáže.
- *Dnes hledám, co jsem včera ztratila* – hledám auto, panenku, kostku. Děti hledají hračky ve třídě a ukazují je.

Zraková diferenciacce, hledání shod a rozdílů

- *Hra na detektiva* – na stolku máme rozložené portréty několika postav a děti mají vybrat právě ten jediný, který hledáme a který jim ukážeme.
- *Kimovy hry* – na podnose je několik předmětů, které dětem na určitou dobu ukážeme a pak je zakryjeme. Děti mají za úkol, vyjmenovat předměty, které viděly.

Zraková paměť

- *Co se změnilo?* (pamatování 3 a více předmětů).
- Třídění podle dvou vlastností (barva, tvar nebo velikost).
- Třídění podle tří vlastností (malé červené jablíčko, zelená velká hruška).
- Třídění podle tvaru a barvy (malé žluté kolečko).
- Třídění na základě vnímání tvarů zrakem i hmatem.

Zraková analýza a syntéza

- *Co patří k sobě* – obrázky, které jsou rozstříhané, promícháme a děti vyhledávají správné dílky k obrázkům.
- *Kolumbovy vejce* – děti si rozstříhají ovál podle vyznačených čar. Tyto dílky se pak skládají podle předlohy.

Figura a pozadí

- Pracovní list, na kterém jsou vyšrafovány geometrické tvary a děti mají označit právě jeden z nich.
- Pracovní list, na kterém je nakresleno více předmětů a děti mají vybarvit právě ten určený, nebo říct, které předměty na obrázku vidí.

ROZVOJ SLUCHOVÉHO VNÍMÁNÍ

Naslouchání

- *Dokončení čteného příběhu nebo pohádky* – dětem přečteme část pohádky nebo příběhu a vyzveme je, aby pokračovaly nebo ho dokončily.
- *Hlídač pokladů* – jedno dítě je uprostřed místnosti a hlídá poklad. Ostatní děti se snaží potichu pohybovat. Hlídač pokladu má podle sluchu poznat, které dítě udělalo chybu.
- Hledání schovaného předmětu - hra „*Zima, zima, teplo, teplo, přehořívá, hoří*“

Rozvoj fonemického sluchu

- Rytmizace - básniček a říkadel s vytleskáváním.
- Hry s rýmy - děti si vymýšlí rýmy na křestní jména „*Jarmila se nemyla*“, „*Cilka chvilka*“, „*Petr upletl svetr*“.
- Hry obrázky - děti hledají obrázky, které se rýmují.
- Určování první slabiky ve slově - s obrázky ovoce, zeleniny, hub, stromů.
- Rytmizace slov - rozklad slov na slabiky.
- Slovní hry - *Slovní fotbal* - děti vymýšlí slovíčka na poslední předchozí slovo.
- *Hádej, kdo jsem* - myslíme si, že jsi zvíře. Dítě klade otázky, na které můžou odpovídat pouze *ano* nebo *ne*.
- Jmenujeme věci na obrázku rozložené po slabikách - děti určí obrázek
če-pi-ce, ru-ka-vi-ce.
- Poznej, co říkám - slova vyslovujeme po jednotlivých hláskách *k-o-m-i-ní-k, p-r-i-n-c-e-z-n-a*.
- Vybarvi obrázek, který při pojmenování začíná vybranou hláskou.

- Vypravování příběhu, pohádek - *Příběhy o zvířátkách* - dítě vypráví příběh, kde hlavním hrdinou je jeho plyšák.
- *Popletené pohádky* - co by se stalo, kdyby se smíchaly části oblíbených pohádek.

Sluchová diferenciacce, sluchové rozlišování

- *Hrajeme si s písmenky* - skládání slov z písmen, ze slabik, doplňování chybějícího písmene, slabiky.
- *Učíme myšáka mluvit* – vezmeme si maňáska a budeme ho učit mluvit. Učitelka říká slova a myšák je opakuje. Pokud myšák řekne stejné slovo, děti mu zatleskají, pokud to bude špatně, děti řeknou: „Špatně, myšáku“ a napoví mu, jak má vypadat správně vyslovené slovo.

Sluchová analýza a syntéza

- *Hrací kostka* – házíme kostkou a kolik teček padne, tolik bude mít věta slov.
Hra na robota a mimozemšťana – děti si představují, že na jiných planetách mohou být mimozemšťané, kteří mluví řeči, již nerozumíme, ale pokud budeme dobře poslouchat, můžeme poznat, o čem si mimozemšťané povídají. Učitelka začne hláskovat a děti říkají celá slova v celku.

Vnímaní reprodukce rytmu

- Hra „*Kočičko, kde jsi?*“ - děti dostanou různé obrázky zvířátek, zvuky pro zvířata typické, hráč uprostřed se ptá „*Kočičko, kde jsi?*“, dítě s obrázkem kočky zamňouká, hráč musí poznat, kdo to byl.
- Hledání budíku v místnosti - sluchová orientace v prostoru.
- *Hra na hadače* - poznat píseň podle melodie zpívané na **la, le, li, lo, lu**.

Figura v pozadí

- *Hra na hudebníky* – které hudební nástroje hrají v poslouchané skladbě.

Sluchová paměť

- *Nabalování slov* – učitelka řekne: „Jdu do obchodu a koupím chleba“, dítě celou větu zopakuje a přidá další slovo „Jdu do obchodu a koupím chleba, máslo“.

ROZVOJ HMATU

- Poznávání předmětů podle hmatu.

- Rozlišování předmětů podle opačných vlastností (mokré - suché, tvrdé - měkké, kulaté - hranaté, hladké - drsné, teplé – studené).
- Hmatové pytlíky.

ROZVOJ ČICHU A CHUTI

- Rozlišování podle chuti (sladké - slané, kyselé - hořké).
- Rozlišování podle vůně - co voní, co páchne.

ROZVOJ MYŠLENÍ

- *Hra „Co bys dělal, kdybys ...“* – ptáme se děti, co by dělaly, kdyby našly hrnec plný peněz, kdyby měly jít samy do obchodu, kdyby zůstaly samy doma, atd.
- Řazení tří obrázků podle časové posloupnosti – děti mohou skládat růst rostlinky ze semínka, vývoj člověka, roční období.
- Co k sobě patří – hledáme různé dvojice (hrníček a talířek).

ROZVOJ PŘEDSTAVIVOSTI A FANTAZIE

- *Na Arabelu* – učitelka má na prstu „kouzelný prsten“ a děti se proměňují podle příkazu při otočení prstenu ve zvířátka (kočičky, pejsci, ptáčky), rostliny, věci.
- *Pantomima* – učitelka předvádí různé činnosti a děti je pojmenovávají, např. praní, žehlení, vaření.
- *Kouzelný pytlíček* – dítě si z kouzelného pytlíčku vytáhne dva až tři předměty a k nim má vymyslet jednoduchý příběh nebo pohádku.

ROZVOJ PROSTOROVÉ ORIENTACE A VNÍMÁNÍ ČASU

Prostorová orientace

- Dítě se pohybuje okolo různých předmětů v místnosti - může se plazit, lézt po čtyřech, chodit vzpřímeně.
- Rozmístíme několik hraček po místnosti, jakmile tlesknete, dítě jednu zvedne a volně se prochází okolo ostatních hraček, na druhé znamení dítě položí hračku na stejné místo, ze kterého ji sebralo, pokračujte v této činnosti s ostatními hračkami.
- Dítě se schovává za dveře, za pohovku, před stůl.
- Procvičování pojmů vpravo, vlevo, uprostřed, předložkové vazby.

Orientace v čase

- Řazení každodenních činností, událostí (ranní cesta do školky, oblékání, režim v MŠ).
- Řazení scén z pohádek (O veliké řepě - kdo byl první, poslední?).
Postavení prvků v řadě (Jak se jmenuje poslední zvířátko v řadě?).